

Förslag från Nätverket GAME på organisation av en nationell resurs för miljöteknik

Nu är det tillfälle att tillsammans diskutera hur nätverket GAME vill att det nationella stödet för hållbar utveckling och användning av miljöteknik bör se ut efter valet. GAME var mycket aktiva i utredningar inför etableringen av Swentec och eftersom det inte finns något konkret beskrivning på hur en fortsättning ser ut efter valet har vi tagit en titt på förslagen.

Vi föreslår att den nationella resursen prioriterar de 8 åtgärder som listas stycket nedan och att verksamheten fortsätter att vara lokaliserad vid Göteborgs Miljövetenskapliga centrum. Nedan finns ett kort utdrag från nätverket GAME:s skrivelse inför starten av Swentec.

Text från Inbjudan till nationell kraftsamling kring miljöteknik (2004)

”Organisatoriskt kommer plattformen att bestå av intressenter från svenskt näringsliv, forskning och samhälle och fysiskt kommer den att utgå från Göteborgs Miljöpark. Här finns en omfattande kompetens samlad på gångavstånd. Göteborg Miljöpark består idag av Göteborgs Miljövetenskapliga Centrum (GMV), som koordinerar det mesta av miljöforskningen vid de bägge universiteten, samt IVL Svenska Miljöinstitutets västsvenska kontor. Vidare ligger här kanslierna för GAME, AGS (Alliance for Global Sustainability) och Miljöbron. Ekocentrum som har Europas största permanenta miljöteknikutställning är också en resurs i huset. Här kan små- och medelstora företag exponera sina miljökoncept. Business Region Göteborg (BRG) som är göteborgsregionens främsta aktör inom miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknik finns i närheten och lika så också flera av Sveriges mest kända varumärken med AB Volvo i spetsen.”

GAME anser att den organisation som tar över efter att Swentecs uppdrag löpt ut måste ta tillvara på uppbyggd kunskap och inarbetade processer. Organisationen bör fungera som en tjänande arena och ha två huvudsakliga funktioner:

1. Att synliggöra vad alla aktörer gör inom miljötekniksektorn samt utgöra kunskapsbas.
2. Initiera åtgärder och koordinera där koordinering behövs.

Mer detaljerade förslag på uppgifter kan vara:

- Kontinuerligt sammanställa och analysera svenska erfarenheter för att precisera behov på en nationell nivå tillsammans med regionala nätverk, hubbar och företagskluster.
- Samordna och stötta arenor där främjare, företag, akademien och omvärlden, kan mötas kring miljöteknikfrågor och utbyta erfarenheter.
- Initiera och stötta samverkansplattformar
- Identifiera strategiska miljöteknikområden (framtida behov inom miljöteknik)
- Årligen sammanställa statistik

Förslag på aktiviteter i en Svensk kraftsamling för miljöteknik

GAME har valt ut 8 åtgärder av de totalt 82 åtgärder som presenteras i Swentecs förslag på Handlingsplan för Miljöteknik. Vi föreslår att dessa 8 åtgärder prioriteras nationellt och att vi i Västsvetige aktivt medverkar till att genomföra dem för att kraftsamla kring valda styrkeområden.

1. Inrätta ett expertråd (åtgärd 1)

Det bör inrättas ett expertråd som utmanar politiken över mandatperioderna. Syftet är att skapa en instans som gör en självständig analys och ger råd till regeringen. Expertrådet ska bevaka långsiktigheten i regeringens beslut så att robustheten över mandatperioder förbättras. Det kan fungera på samma sätt som det råd som tillsatts inom det finanspolitiska området.

2. Genomför utvärderingar av helhetsbilden (åtgärd 4)

Uppföljningar och utvärderingar är viktiga för att göra arbetet effektivt. Det finns krav på prövning av enskilda åtgärder och beslut, men systemet behöver stärkas och få större utrymme. Myndigheternas lärande är centralt, men det krävs en utvecklad styrning med tydliga krav och samtidigt ett utrymme för myndigheterna att fatta självständiga beslut. Lärande och ansvar hänger samman. Det räcker inte med att enskilda insatser följs upp av varje myndighet Därför måste Regeringskansliets styrning också utvecklas. Det krävs en helhetsbild och analysinsatser för att identifiera effektiva insatser, det vill säga att skapa en fördjupad förståelse för förutsättningar, processer och resultat. Miljömålsrådets fördjupade utvärderingar vart tredje år är exempel på ett sådant arbete. I det sammanhanget ger benchmarking kring EU:s ETAP en möjlighet att lära av framgångar och misstag i andra länder.

3. Påverka utformning av EU -program (åtgärd 19)

Flera av EU:s finansieringsprogram är viktiga verktyg i genomförandet av ETAP. Dessa program är också viktiga för utvecklingen av svensk miljöteknik då de ger företag möjlighet till tillväxt, expansion och kunskapsutbyte med europeiska aktörer. I förlängningen kan ett ökat deltagande i EU:s stödprogram ge svenska företag fler affärskontakter och nya marknader. En förutsättning för ökat deltagande är att programmen har en relevant inriktning och utformning för svenska företag. Kommunerna och forskningsorganisationerna (universitet, forskningsinstitut och konsultföretag) har inte resurser att i tidiga skeden bevaka och påverka utformningen av EU-program. Programmen utformas oftast tillsammans med olika expertgrupper och i en del fall tillsammans med EU:s teknikplattformar. Enskilda organisationer som vill delta i förberedande aktiviteter får göra det på egen kostnad vilket få klarar av i ett längre perspektiv.

Det bör därför utlysas medel för att bilda samverkansplattformar för svenska aktörer som vill vara engagerade i tidiga skeden. Samverkansplattformarna kan vara uppbyggda som vanligt förekommande kompetenscentra. Istället för att fokusera på forskning bör de fokusera på att skapa förutsättningar för svenska företag att aktivt delta i EU finansieringsprogram.

Ytterligare en åtgärd som kan göras för att precisera svenska behov är att på nationell nivå kontinuerligt sammanställa och analysera tidigare erfarenheter från regionala nätverk, hubbar och företagskluster. Ett sådant underlag skulle kunna riktas till de statliga kontaktpersonerna för respektive EU-program samt spridas vidare till andra svenska aktörer och nätverk.

4. Finansiera demoanläggningar (åtgärd 39)

En förutsättning för att utveckling av miljöteknik ska kunna stämmas av mot marknadens efterfrågan är att det finns möjlighet att demonstrera tekniken. Demonstrationsanläggningar för ny teknik är kostsamma och det behövs därför förstärkt finansiering för att bygga upp dem. Ett exempel på hur sådan finansiering kan ges är projektet DemoMiljö.¹² Att utveckla väl fungerande modeller för offentlig och privat samverkan i olika sammanhang, är ytterligare en åtgärd som skulle öka möjligheterna till finansiering av demonstrationsanläggningar för ny teknik och systemlösningar.

5. Uppmuntra miljökrav i offentlig upphandling (åtgärd 40)

Kommunernas roll som kund när det gäller utveckling av ny teknik har haft en avgörande betydelse. Offentlig upphandling med tydliga krav från kommuner, gärna funktionsupphandling, är ett viktigt instrument för att driva fram ny miljöteknik. Därför är det angeläget att stimulera rätt form av upphandling. I avsnitt 3.2.4 finns förslag om hur offentlig upphandling kan bidra till utvecklingen av miljöteknik.

6. Utveckla de statliga aktörernas marknadsanalysfunktioner (åtgärd 56)

För att utvecklingen av affärsmodeller ska ta sin utgångspunkt i den efterfrågan som finns på olika marknader föreslås att de offentliga marknadsanalysfunktionerna som finns utvecklas ytterligare. Stöd i omvärldsbevakning och analys är särskilt viktigt för små företag som ofta inte har resurser att göra detta. Det är även viktigt för större företag exempelvis när affärsmodeller ska bygga på en mix av kompetenser. De offentliga kan analysera marknader utifrån från den svenska kompetensbasen i sin helhet och hur den möter efterfrågan. Viktiga roller i analysfunktionen spelas av Exportrådet, Invest in Sweden Agency (ISA) och Tillväxtanalys. Där det sistnämnda bör ha ansvar för att samla analysen i sin helhet och Exportrådet kan bistå kring specifika marknader och möjligheter. Ytterligare förslag kring utveckling av analysfunktionen är att den analys som görs ska utgå från de svenska företagens styrkor och villkor. Många små företag anses ha svårigheter att arbeta mot så kallade fjärrmarknader (utanför Europa). När efterfrågan identifieras på denna typ av marknader bör det övervägas vilket stöd företagen behöver för att kunna ta sig dit. Vad avser marknadsbevakning i utvecklingsländer så är Sida en viktig aktör. Mer om vilken roll internationellt utvecklingssamarbete kan spela beskrivs senare i detta kapitel. Vidare är det viktigt att konkretisera vilka kanaler som ska användas för att analysen ska nå företagen. Omvärldsbevakningen måste göras i dialog med företagen, så att företagens behov artikuleras och de relevanta exportmöjligheterna kommuniceras tillbaka. De regionala organisationerna står nära företagen och är de

som bäst kan stötta företagen i detta. Då kan omvärldsbevakningen utgöra en grund för paketeringen av svenska kompetenser i nya affärsmodeller. Utveckling av marknadsanalysfunktionen kan stödja såväl utveckling av affärsmodeller för systemförsäljning som andra affärsmodeller.

7. Utveckla hemmamarknaden genom offentlig upphandling (åtgärd 62)

Offentlig upphandling utgör en stor och viktig del av att skapa en hemmamarknad och utgör ett verktyg för att stimulera utveckling och stärka miljöteknikföretagen.

8. Fungera som demo/referens (åtgärd 63)

Kommuner som har upphandlat svensk miljöteknik har en viktig roll i att vara referens-/demoanläggning. Det är viktigt både för företagens utveckling på hemmamarknaden och i exporthänseende. En utmaning är att hitta former för att organisera besöksverksamhet till anläggningarna. Under arbetet med demokartan (se faktaruta på nästa sida) har Swentec även tagit in information från företag och organisationer gällande besökshantering. Ett stort intresse har varit hur hantering av delegationer till Sverige sker. En samstämd önskan finns om att ha någon form av nationell koordinering.